

**ԵՍՍՄ ԱՆԴԱՄ ԵՐԿՐՆԵՐԻ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԴԱՇՆՈՒԹՅԱՆ,
ԲԵԼԱՌՈՒՍԻ ԵՎ ՂԱԶԱԽՍՏԱՆԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ**

Հարությունյան Նազիկ
ԵՊՀ, Հայաստան

Համառոտ ներածական: Աշխարհի տարբեր երկրներում համաշխարհայնացման պայմաններում տեղի են ունենում բարձրագույն կրթության բարեփոխումների գործընթացներ: Այդ իսկ առումով չափազանց կարևորվում են տարբեր երկրների բարձրագույն կրթության համակարգերի ուսումնասիրությունը, նրանց կառավարման համեմատական վերլուծությունը՝ որպես առաջավոր փորձի ուսումնասիրության կարևոր ուղի: Սույն հոդվածում տրվում է ԵՍՍՄ անդամ չորս երկրի՝ Հայաստանի, Ռուսաստանի Դաշնության (այսուհետ՝ Ռուսաստան), Բելառուսի և Ղազախստանի բարձրագույն կրթության համակարգերի կառավարման համեմատական վերլուծություն՝ բոլորնյան գործընթացի համատեքստում:

Հիմնախնդիրը: Վերջին ժամանակներում չափազանց կարևոր են ու արժեքավոր և խիստ արդիական աշխարհի տարբեր երկրների կրթության համակարգերի համապարփակ ուսումնասիրությունները, քանի որ դրանք լայն հնարավորություններ են ստեղծում առաջավոր փորձի ուսումնասիրման ու փոխանակման համար՝ նպաստելով Համեմատական մանկավարժության զարգացմանը:

Հետազոտության նպատակը: Սույն հետազոտության նպատակն է համեմատական վերլուծության ենթարկել ԵՍՍՄ անդամ չորս երկրի՝ Հայաստանի, Ռուսաստանի, Բելառուսի և Ղազախստանի բարձրագույն կրթության կառավարման համակարգերը՝ ներկայացնելով դրանց ձեռքբերումներն ու խնդիրները, նմանություններն ու տարբերությունները:

Հիմնախնդրի վերաբերյալ գրականության վերլուծություն: Աշխարհի տարբեր երկրների բարձրագույն կրթության համակարգերի կառավարման վերաբերյալ կան եվրոպական, ռուս և հայ մանկավարժ-գիտնականների բազմաթիվ ուսումնասիրություններ, որոնք անդրադարձել են ինչպես առանձին երկրների, այնպես էլ տարբեր երկրների բարձրագույն կրթության կառավարման համակարգերին՝ տալով դրանց համեմատական վերլուծությունը: Դրանց թվում նշենք՝ Резник С. Д., Филиппов В. М., Багрыч А., Бермус А. Г., Нестеров А. П., Е. Н. Трушина, П. Скотт, Сериков, Ю. Н. Пак, А. М. Газалиев., Л. И. Кашук, Alberto Amaral, Ն. Հարությունյան, Ա. Գրիգորյան, Մ. Ավետիսյան և ուրիշներ: Նրանցից յուրաքանչյուրի խոսքը նորովի մոտեցում է հիմնախնդրին:

Հետազոտության նորույթը: Առաջին անգամ Հայաստանում կատարվում է մեծ ու համապարփակ ուսումնասիրություն ԵՍՍՄ անդամ չորս երկրի՝ Հայաստանի, Ռուսաստանի, Բելառուսի և Ղազախստանի բարձրագույն կրթության կառավարման հա-

մեմատական վերլուծություն՝ վեր հանելով նրանց ձեռքբերումներն ու խնդիրները: Սույն հոդվածում տրվում են վերոհիշյալ չորս երկրի բարձրագույն կրթության համակարգերի կառավարման նմանություններն ու տարբերությունները բոլոնյան գործընթացի համատեքստում:

Բանալի բառեր: Բարձրագույն կրթություն, երկաստիճան համակարգ, կառավարման համակարգ, գլոբալիզացիա, կրթական բարեփոխումներ, գնահատման համակարգ, բոլոնյան գործընթաց:

Հիմնական նյութի շարադրանքը: Այսօր անառարկելի է մարդկային կապիտալի դերի աճը տնտեսական և գիտատեխնիկական զարգացման գործընթացներում, հետևաբար դժվար չէ նկատել, որ կրթությունը դառնում է ժամանակակից հասարակության զարգացման գլխավոր շարժիչ ուժը: Կրթությունն այսօր ակտիվ գիտելիքների արտադրություն է, որն ապահովում է հասարակության զարգացումը բոլոր ուղղություններում:

«Աշխարհի շատ երկրներում, – գրում են Ս. Դ. Ռեզնիկը և Վ. Ս. Ֆիլիպովը, – կրթությունը ներառվել է պետական հիմնական առաջնահերթությունների շարքում: Նրանցից շատերն այսօր ձեռնամուխ են եղել արմատական (ռադիկալ) փոփոխությունների՝ ձգտելով ստեղծել բարձրագույն կրթության ճկուն համակարգ, որը գլոբալ մրցակցության պայմաններում կպատասխանի նոր պահանջներին» [6; 15]:

Սույն հոդվածում ուսումնասիրվող չորս երկրներն էլ՝ Հայաստանը, Ռուսաստանը, Բելառուսը և Ղազախստանը, նախկին Խորհրդային Միության հանրապետություններ էին, որոնք նույն սկզբունքներով ու պայմաններով ինտեգրված էին երկրի բոլոր ոլորտներում որպես մի ամբողջական համակարգ: Սա խոսում է նրա մասին, որ անկախացումից հետո չորս երկրներն էլ դեռ որոշ ժամանակ՝ մինչև նորերի ընդունումը, շարունակում էին գործել Խորհրդային Միության թե՛ Սահմանադրության և թե՛ օրենքների շրջանակներում:

Բոլոր չորս երկրների համար էլ երկրի կարևորագույն խնդիրներից են կրթության համակարգի պահպանումն ու զարգացումը, նրա գիտական կառավարումը, համապատասխանեցումը միջազգային չափանիշներին և նրա մրցունակության ապահովումը միջազգային ասպարեզում: Այս ամենի իրականացումը, իհարկե, պահանջում է կրթության համակարգի լուրջ բարեփոխումներ, որին գնացել են և՛ Հայաստանը, և՛ Ռուսաստանը, և՛ Բելառուսը, և՛ Ղազախստանը:

Ուսումնասիրվող բոլոր չորս երկրներն էլ ակտիվորեն մասնակցում են միջազգային կրթական գործընթացներին՝ կատարելով համապատասխան քայլեր բարձրագույն կրթության եվրոպական միասնական տարածք ինտեգրվելու համար:

Աշխարհում ձևավորվել են բարձրագույն կրթության համակարգային կառավարման տարբեր մոտեցումներ և մոդելներ, որոնք տարբեր ժամանակներում իրենց գործնական կիրառությունն են գտել տարբեր երկրներում: Դրանք են՝ **մայրցամաքային եվրոպական, անգլո-սաքսոնական և գերմանական կամ հումբոլդտյան:**

Սույն հոդվածի ավարտին եզրակացության մեջ հարցադրմամբ կներկայացնենք, թե մեր ուսումնասիրվող չորս երկրների բարձրագույն կրթության կառավարման համակարգերն աշխարհում գործող բարձրագույն կրթության համակարգային կառավարման մոդելներից որին են համապատասխանում: Համառոտ ներկայացնենք այդ մոդելները:

Մայրցամաքային եվրոպական մոդելի հիմքում ընկած է այն սկզբունքը, որ «բարձրագույն կրթությունն առավել, քան կարևոր է, որ այն գտնվի անկախ կառույցների ձեռքում» [9; 281]:

Մայրցամաքային Եվրոպայում համալսարանը դիտարկվել է որպես պետական կառույց, որը համարվել է ազգային պետության և պետականության զարգացման տնտեսական, սոցիալական ու մշակութային հիմնական գործիքը: Այն եղել է պետության կողմից վերահսկելի կառույց: Մինչև վերջին քառորդ դարը եվրոպական բազմաթիվ պետություններում համալսարաններն ամբողջովին ֆինանսավորվել և կառավարվել են պետության կողմից: Այս մոդելի դասական օրինակը Ֆրանսիան է:

Իսկ ի՞նչ սկզբունքի հիման վրա է ձևավորվել անգլո-սաքսոնյան մոդելը: Ա. Ամարալը գրում է. «Բարձրագույն կրթությունն առավել, քան կարևոր է, որպեսզի այն վստահվի ազգային պետության քաղաքական քննադատություններին» [9; 282]: Ըստ այս մոդելի՝ պետք է ապահովել բարձրագույն կրթության կայուն զարգացում՝ շուկայի պահանջներին համապատասխան, և որ բարձրագույն կրթությունը չպետք է որևէ ազդեցության ենթարկվի՝ ազդվելով պետության քաղաքական կուրսի հնարավոր փոփոխություններից:

Նշված մոդելի հիմքում ընկած այս չափազանց կարևոր գաղափարն այն կարևոր գործոնն է, որն ապահովում է բուհերի ինքնավարությունը, ինքնակառավարումը և ակադեմիական ազատությունները, որոնք չափազանց կարևոր դեր ունեն բուհերի կայուն զարգացման ու առաջընթացի համար: Այս մոդելը որդեգրել են Մեծ Բրիտանիան, ԱՄՆ-ն, Կանադան և Ավստրիան:

Հաջորդը գերմանական կամ հումբոլդտյան մոդելն է: Ի՞նչ գաղափար է ընկած այս մոդելի հիմքում: Դա ազատորեն իրականացված գիտահետազոտական գործունեության և կրթության միասնության ապահովումն է: Այսօր այս գաղափարն ամենակարևոր պահանջն է գիտության և կրթության զարգացման գործում, որովհետև ապահովում է գիտական նվաճումների կիրառումը ոչ միայն տնտեսության, առողջապահության, այլ նաև կրթության զարգացման գործում: Այս գաղափարն ամրագրված է նաև Բերգեմյան կոմյունիկեում: Այս մոդելի հեղինակը Վիլհելմ ֆոն Հումբոլդտն է (19-րդ դար, Գերմանիա): Բացի Գերմանիայից՝ այն կիրառվում է նաև Ավստրիայում ու Շվեյցարիայում:

Իսկ այժմ ներկայացնենք ԵԱՏՄ անդամ չորս երկրի՝ Հայաստանի, Ռուսաստանի, Բելառուսի և Ղազախստանի բարձրագույն կրթության համակարգերի կառավարման համեմատական վերլուծությունը՝ շեշտը դնելով հետևյալ հարցերի վրա՝ երկրի միացումը բոլոնյան գործընթացին, կառավարման համակարգը, անցումը երկաստիճան համակարգին, գնահատման համակարգերը, ECTS համակարգի ներդրումը:

Եվ այսպես.

1. Ե՞րբ են չորս երկրները միացել բոլոնյան գործընթացին:

2003 թ. Ռուսաստանը ԵԱՏՄ չորս երկրներից առաջինը, ստորագրելով Բեռլինի կոմյունիկեն, միացել է բոլոնյան գործընթացին և ստանձնել բոլոր պարտականությունները:

Ա. Գ. Բերմուսը գրում է. «Ժամանակակից աշխարհում բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների գործունեության պատասխանատվությունն ու ռիսկերը նույնիսկ գերազանցում են կոմերցիոն կառույցների համապատասխան ռիսկերը» [3; 368]:

2005 թ. Հայաստանի Հանրապետությունը, ստորագրելով Բերգեմի կոմյունիկեն, միացավ բոլոնյան գործընթացին և պարտականություններ ստանձնեց բարեփոխելու բարձրագույն կրթության համակարգը տարբեր ուղղություններով:

«Հասարակության կրթվածության հիմնախնդիրը որոշիչ դեր ունի ազգերի ժամանակակից և սոցիալական նշանակություն ունեցող արժեքային համակարգի, հասարակության կողմնորոշվածության, մարդու կողմից իր դերի գիտակցված ընտրության համար: Բարեփոխումների նպատակը կրթության համակարգի կայուն զարգացման մեխանիզմների ստեղծումն ու մշակումն է, հասարակության պահանջներին դրա համապատասխանության և արդյունավետության ապահովումը»,- գրում են Ն. Հարությունյանն ու Ա. Գրիգորյանը [1; 5-6]:

2010 թ. (Բուդապեշտ, Հունգարիա) Ղազախստանը պաշտոնապես միացավ Բոլոնիայի հռչակագրին և դարձավ բարձրագույն կրթության եվրոպական տարածքի 47-րդ լիիրավ անդամը:

Ինչպես գրում են Յու. Պակն ու Ա. Գազալիևը, «որչա՞նք է Ղազախստանի բարձրագույն կրթության համակարգը համապատասխանում Բոլոնիայի հռչակագրի սկզբունքներին: Այսօր կարելի ամբողջական հիմնավորմամբ հաստատել, որ Ղազախստանում ձևավորվել է կրթության ազգային մոդելը՝ բավարար չափով համապատասխանեցնելով կրթության արևմտաեվրոպական և ամերիկյան համակարգերին: Դեռ ավելին, բոլոնյան գործընթացի պահանջների իրականացման որոշ հարցերում Ղազախստանն առաջ է անցել Արևմտյան Եվրոպայի շատ երկրներից [5;28]:

2015 թ. Երևանում տեղի ունեցած Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքի նախարարական գագաթնաժողովի և բոլոնյան գործընթացի 4-րդ քաղաքական համաժողովի ժամանակ, Բելառուսը միացավ բոլոնյան գործընթացին: «Բելառուսական բուհերի սահմանափակ ինքնավարությունը և խախտված ակադեմիական ազատությունները հնարավորություն չեն տալիս նրանց հետագա զարգացման ու կրթության որակի բարձրացման համար: Կարելի է նշել նաև պետական խիստ վերահսկողությունը բուհերի վրա» [7; 29]:

2. Ինչպիսի՞ն են չորս երկրների բուհերի կառավարման համակարգերը:

2005 թ. Հայաստանում փոխվեց բուհերի կառավարման համակարգը: Հիմք ընդունելով 2004 թվականին ընդունված «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը՝ 2005 թ. մայիսին Հայաստանի բոլոր բուհերում ձևավորվեցին բուհերի կառավարման բարձրագույն մարմիններ՝ խորհուրդներ, որոնց կազմում ընդգրկվեցին ինչպես դասախոսներ և ուսանողներ (25-ական %), այնպես էլ Հայաստանի կառավարության և ՀՀ ԿԳ նախարարության ներկայացուցիչներ (նույնպես 25-ական %): Խորհուրդը բաց մրցույթով ընտրում է բուհի ռեկտորին:

2014 թվականից Հայաստանի բուհերի կառավարման բարձրագույն մարմինները Հոգաբարձուների խորհուրդներն են, քանի որ փոխվեց բուհերի կազմակերպարարական կարգավիճակը, բուհերը դարձան հիմնադրամներ:

Հոգաբարձուների խորհուրդը կոլեգիալ և համագործակցային մարմին է: Ոչ միայն բուհի դասախոսները, այլև ուսանողները, պետությունը և տնտեսության ու հասարակության ներկայացուցիչներն իրենց մասնակցությունն են բերում բուհի կառավարման հարցերին: Խորհրդում հարցերը քննարկվում են, և որոշումներն ընդունվում են միասնաբար՝ ձայների պարզ մեծամասնությամբ:

Հոգաբարձուների խորհուրդը մրցութային կարգով ընտրում է բուհի ռեկտորին, որը՝ որպես գործադիր մարմին, տարին մեկ հաշվետվություն է տալիս խորհրդին:

Ռուսաստանի բուհերում գործող կառավարման մարմիններն են գիտական խորհուրդը և ռեկտորը: Գործում են նաև Հոգաբարձուների խորհուրդներ, որոնց նախագահը կա՛մ բուհի պրեզիդենտն է, կա՛մ բուհի ռեկտորը: Այս խորհուրդների անդամները

կարող են լինել երկրի գիտության, կրթության, տնտեսության և այլ ոլորտների ճանաչված ներկայացուցիչներ, որոնք հասարակական հիմունքներով իրենց մասնակցությունն են բերում երկրի բարձրագույն կրթության զարգացման ռազմավարական հիմնախնդիրների քննարկմանն ու լուծմանը: Նիստերը գումարվում են 3 տարին մեկ:

Ռուսաստանի բուհերի հոգաբարձուների խորհուրդները չունեն այն նույն գործառույթներն ու լիազորությունները, ինչ Հայաստանի բուհերում գործող հոգաբարձուների խորհուրդները:

Ղազախստանի բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների կառավարումը բարելավելու և այն զարգացած երկրների միջազգային պրակտիկային համապատասխանեցնելու նպատակով որոշվեց բոլոր բուհերում ձևավորել կառավարման խորհուրդներ, որոնց կազմում ընդգրկվեցին դրսից շահագրգիռ անձինք: Խորհուրդների կազմը հաստատում է նախարարությունը: Կառավարման խորհուրդներն ընտրում են բուհերի ռեկտորներին, գնահատում նրանց գործունեությունը, հաստատում բուհերի ռազմավարական ծրագիրը և բյուջեն, աջակցում բուհերին կառավարության և հասարակության հետ համագործակցություն իրականացնելով: Ղազախստանի բուհերի կառավարման խորհուրդներն իրենց գործառույթներով և իրավասություններով նման են Հայաստանի բուհերի հոգաբարձուների խորհուրդներին:

«Պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների խորհուրդները զբաղվում են ոչ միայն կենտրոնացված քաղաքականության վերահսկողության իրականացմամբ, նրանք բուհերում ստեղծում են բազմազանության և նորարարությունների տարածք՝ ինստիտուցիոնալ առաքելությունների լայն շրջանակներում» [4; 323]:

Բելառուսի բարձրագույն ուսումնական հաստատության կառավարման ինքնավար մարմինը բուհի խորհուրդն է, որի ղեկավարը բուհի կառավարիչն է՝ ռեկտորը: Այս խորհրդին համապատասխանում են Հայաստանի բուհերի գիտական խորհուրդները:

Բելառուսում պետական բուհերի ռեկտորներին սահմանված կարգով նշանակում և ազատում է երկրի նախագահը, իսկ մասնավոր բուհերի կառավարիչներին հիմնադրի առաջադրմամբ նշանակում կամ ազատում է կրթության նախարարությունը:

Փաստենք, որ Բելառուսի բուհերում նախագահի որոշմամբ կարող են ձևավորվել հոգաբարձուների խորհուրդներ, ինքնավար այլ մարմիններ: Սա խոսում է այն մասին, որ Բելառուսի բուհերի կառավարումն ապակենտրոնացված չէ. բուհերը չեն անցել ինքնակառավարման: Բուհերի ռեկտորները չեն ընտրվում, այլ նշանակվում են երկրի նախագահի կողմից:

3. Անցումը բարձրագույն կրթության երկաստիճան համակարգին

2004-2005 ուստարվանից Հայաստանն անցավ բարձրագույն կրթության երկաստիճան համակարգի՝ բակալավրիատ, մագիստրատուրա, իսկ 2010 թ. ՀՀ-ում ներդրվեց հետազոտողի կրթական աստիճանը:

Ռուսաստանում բարձրագույն մասնագիտական կրթությունը նույնպես երկաստիճան է՝ բակալավրիատ, մագիստրատուրա, սակայն մի տարբերությամբ, որ Ռուսաստանում շարունակում է գործել դիպլոմավորված մասնագետի պատրաստումը (5 տարի, 300 կրեդիտ):

2013 թվականից Ռուսաստանի բարձրագույն կրթության համակարգ որպես երրորդ աստիճան ներգրավվեցին նաև ասպիրանտուրան, օրդինատուրան, որոնք նախկինում համարվում էին հետբուհական ծրագրեր:

Ղազախստանը նույնպես իրականացրեց ռեֆորմներ բարձրագույն կրթության համակարգում: 2007 թվականից այն ունի հետևյալ կառուցվածքը՝ բակալավրիատ (4 տա-

րի), մագիստրատուրա (2 տարի): Եվ ի տարբերություն Հայաստանի, Ռուսաստանի և Բելառուսի՝ Ղազախստանում բարձրագույն կրթության երրորդ աստիճանը դոկտորանտուրան է:

Ի նմանություն Հայաստանի և Ռուսաստանի՝ Բելառուսում նույնպես գործում է բարձրագույն կրթության երկաստիճան համակարգ՝ բակալավրիատ, մագիստրատուրա, իսկ երրորդ աստիճանը՝ ասպիրանտուրա:

4. ECTS կրեդիտային համակարգի ներդրումը

Հայաստանի բուհերում 2008 թվականից ուսումնական գործընթացը կազմակերպվում է ECTS կրեդիտային համակարգով՝ 1 կրեդիտն ընդունելով 30 ժամ:

Բոլոնյան գործընթացով պայմանավորված՝ Ռուսաստանում ևս գործում է ECTS կրեդիտային համակարգը: Սակայն Ռուսաստանը, ունենալով մեծ տարածք, իր տարբեր մարզերի բուհերում սահմանել է 1 ECTS կրեդիտի արժեքը 30-36 ժամ: Ի դեպ, «կրեդիտ» բառի փոխարեն Ռուսաստանում կիրառում են «ստուգարքային միավոր» (зачетная единица) կապակցությունը, քանի որ կրեդիտը պայմանական անվանում է:

ECTS կրեդիտային համակարգը գործում է նաև Ղազախստանում 2011 թվականից և Բելառուսում 2015 թվականից:

5. Գնահատման համակարգերը 4 երկրի բուհերում

Հայաստանի բուհերում գործում են գնահատման 20 և 100-բալային համակարգերը, իսկ Ռուսաստանի բուհերում պահպանվել է գնահատման 5-բալային համակարգը: Բելառուսում գործում է գնահատման 10-բալային, իսկ Ղազախստանում՝ 100-բալային համակարգը:

Եզրակացություն: ԵՄՏՄ անդամ 4 երկրի՝ Հայաստանի, Ռուսաստանի, Բելառուսի և Ղազախստանի բարձրագույն կրթության համակարգերի կառավարման համեմատական վերլուծության արդյունքները հանգեցրին այն եզրակացության, որ.

1. Հայաստանի, Ռուսաստանի, Բելառուսի և Ղազախստանի որդեգրած բարձրագույն կրթության կառավարման համակարգերը տեղավորվում են բարձրագույն կրթության կառավարման Մայրցամաքային եվրոպական մոդելի շրջանակներում՝ որոշ չափով ադերսվելով Հումբոլդտյան մոդելին:

2. Տարբեր երկրների կրթության համակարգերի կառավարման վերաբերյալ ցանկացած ուսումնասիրություն իր ներդրումն է բերում Համեմատական մանկավարժության զարգացմանը՝ բացահայտելով տարբեր երկրների առաջավոր փորձը:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Հարությունյան Ն., Գրիգորյան Ա., Կրթության զարգացման և որակավորման խնդիրները, «Մանկավարժական միտք», Երևան, 2013, 1-2:

2. Багрыч А., Образование—наше вчера, сегодня, завтра, М., 2011.

3. Бермус А. Г., Модернизация образования: философия, политика, культура, М., 2008, 382 ст.

4. Обзор национальной политики в области образования: Высшее образование в Казахстане, 2017, редакторы : Алина Ибрашева, Аида Ахметжанова, Астана, 2017

5. Пак Ю.Н. , Газалиев А.М., Болонский процесс и казахстанские реалии. Монография. - Караганда; Изд-во КарГТУ, 2012, стр.28

6. Резник С.Д., Филиппов В.М., Управление высшим учебным заведением, М., 2011, 767 с.

7. Система высшего образования Беларуси: состояние, проблемы и направления реформирования, Минск, 2014, 35 с.

8. Скотт П., Глобализация и университет, Вестник высшей школы, 2009, №4.

9. Alberto Amaral, Glen A. Jones and Berit Karseth, *Governing Higher Education: National Perspectives on institutional Governance*, the Netherlands, 2002.

10. Philip G. Altbach and Jamil Salmi (Ed.) *The Road to Academic Excellence. The Making of World-Class Research Universities*. Washington: The World Bank, 2011. 339p.

COMPARATIVE ANALYSIS OF HIGHER EDUCATION MANAGEMENT SYSTEM OF ARMENIA, RUSSIAN FEDERATION, BELARUS AND KAZAKHSTAN

Harutyunyan Nazik

Yerevan State University, Armenia

Summary

The comparative analysis of higher education management in different countries has become extremely relevant and highly valuable in the world today. These studies address two important issues: i.e. the exchange of cognitive and advanced experience and definite contribution to the development of Comparative Pedagogy.

Furthermore, the article compares the higher education management of the four EAEU member states: i.e. Armenia, Russia, Belarus and Kazakhstan as well as presents similarities and differences, achievements and problems of the management system.

In particular, reforms that are implemented in four countries in the context of the Bologna Process are presented in the article.

The present article conducts a comparative analysis of Two Degree Education System, ECTS Credit System, and Assessment System.

Keywords: Higher Education, Management System, Globalization, Educational Reforms, Two Degree Education System, Assessment System.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УПРАВЛЕНИЯ СИСТЕМАМИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ АРМЕНИИ, РОССИИ, БЕЛАРУСИ И КАЗАХСТАНА

Арутюнян Назик

ЕГУ, Армения

Аннотация

Сегодня в мире чрезвычайно актуальны исследования, содержащие сравнительный анализ управления системой образования разных стран. Данные исследования имеют высокую ценность, а также решают две важные задачи: познавательную и обмен опытом. Исследования, представленные в статье, однозначно способствуют развитию сравнительной педагогики.

В статье проведён сравнительный анализ систем управления высшим образованием в странах-членах ЕАЭС – Армении, России, Беларуси и Казахстана. Представлены сходства и различия, достижения, а также проблемы этих систем.

В частности, в статье представлены реформы, осуществлённые как в системе управления высшим образованием четырех странах в контексте Болонского процесса.

В статье проанализирована двухступенчатая система высшего образования, кредитная система ECTS, а также система оценивания в четырех странах.

Согласно результатам исследования, становится очевидным, что в системе высшего образования Армении, России, Беларуси и Казахстана необходимы серьёзные реформы как в вопросах улучшения качества образования, так и в вопросах демократизации управления.

Ключевые слова: высшее образование, двухступенчатая система образования, глобализация, система управления, образовательные реформы, система оценивания, Болонский процесс.

Получено: 28.03.2022

Received 28.03.2022

Рассмотрено: 31.03.2022

Reviewed 31.03.2022

Принято: 02.04.2022

Accepted 02.04.2022